

prebodena, je zrno še rumenkasto-belo in sočnato, napolnuje še vso lupino in je na koncu sedeča klica še zdrava in sočnata, takrat je želod gotovo dober. Če pa je od črva pičen ali je zrno v lupini rujavo, plavo ali črno, ali če je tako rahlo notri, da šiklja, ali če je še celó plesnjivo, pa že pognalo za pavec dolge kalí, ki so že suhe, tak želod ni za setev. Prihranimo si stroške in trud, vsaj nobeden ne bo pognal.

2. O bukovem semenu ali bukvicí (žiru).

Bukovo seme prerežimo po dolgosti. Če je zrno še belo, sočnato in končni pogon ravno tak, če ima zrno sladek okus, je bukviča pripravna za setev. Ima pa zrno drugo, kakor belo barvo, olnat in zopern okus, ali če je seme prav stisnjeno in suho, ni pripravno za setev.

3. O gabrovem semenu.

Pri preiskavi prerežimo več oreškov na dvoje, da vidimo, ali imajo zrna. Če jih najdemo, je seme dobro in gotovo požene, ako ni prestaro, česar pa ne moremo vedeti.

4. O brestovem semenu. 5. O jelševem semenu, in 6. o brezovem semenu.

Ako se hočemo dobrote teh vrst semena prepričati, prerežimo več zrn z ostrim nožem. Če je zrno močnato in se pri stisnjenji pokažejo olnata in mokra znamenja, je seme zdravo, če ni prestaro, starosti pa ne moremo razločiti. Če ni nič mokrotnega opaziti, seme ni zdravo, — ne sejmo ga.

7. O javorovem semenu.

Pri preiskavi semena vzemimo sivo-rujavo lupino od semenskega zrna, ki se na krilu drži. Če najdemo od spodej ležeče kaličnice lepo zelene in sočnate, je seme dobro. Če pa so kaličnice drugih barv, ali tako suhe, da se med prsti zribati dajo, je seme slabo. Zelena barva ni zmirom nezmotljiva. Dobi se staro seme z zeleno barvo, a vendar ne kalí.

8. O jesenovem semenu.

Prerežimo več zrn. Najdemo v njih plavo-bela zrna še vozku podobna, je seme dobro; če pa je tvarina preveč suha, kaže staro seme, ki ne bo kalilo.

9. O šilovnem semenu.

Pri preiskavi prerežimo tudi več zrn. Če jih najdemo popolnoma sočnata in zeló dišeča, je tako seme dobro; so pa zrna prazna, in imajo nenavaden duh, okus in barvo, ni seme za setev sposobno.

To so pripomočki, po katerih smo v stanu seme spoznati. So pa drugi, ki so še bolji, ako nam čas preiskave pripušča.

Štejmo in vsejmo vsako tako seme, ki rado kalí, v kakov pisker ali v zaboj (kišto). Denimo ga na zračnem kraju in zalivajmo ga z vodo ter opazujmo, koliko zrn bo kalilo. Ta skušnja je najbolja, seme spoznati. Zeleti je, da bi si čez zimo delali take poskušnje z jelšami, brezami, jesenovim in s šilovnim semenom, da zvemo dobroto semena in potem lahko zračunimo, koliko ga bomo na oralu potrebovali.

Vse seme nikoli ne kalí. Če ga tri četrt do 2 tretjini kalí, je seme dobro; če ga kalí le polovica, je srednje.

Varno je, le od znanih kupcev seme kupovati, in se ž njimi pogoditi, da, ako bomo seme 14 dni domá na kakem ozračnem kraju na dvoje imeli in potem tehtali. Ako je kupec pošten, ga nam bo tako dal, in obvarovali se bomo ylažnega semena, ali še celó s peskom pomešanega. Če se kupec ne dá pregovoriti, zgrabimo pest semena, stisnimo ga in hitro roko ven

vzemimo. Če se ga je veliko rok prijelo, je mokrotno; ne kupimo ga; — če pa pade vse od rok, je suho. Da izvemo, ali je namešano z drobnim peskom, ribajmo ga med rokama.*) (Dal. prih.)

Živinozdravilstvo.

* Kedar se konj ožulji od sedla na hrbtu, da ima rano — ni je treba rezati in tudi ne žgati, ampak vzemi žgane in fino zmlete kave (koféta) in ž njo enkrat ali dvakrat na dan posipaj natisk od sedla. — To je videl in sam z dobrim vspehom skusil angleški konsul v Javi v zahodnji Indiji v Aziji, in to priporoča svoji vladi. — Mi pa povemo to živinozdravnikom, naj poskusijo. Zdravilo je lahko in dober kup, ako le tudi saj včasih pomaga.

Podučne stvari.

Posilna delalnica — kaj je in čemu je.

Povsod je veliko tacihi ljudi, ki niso ravno hudo delci, ki pa so zanikerni in razuzdani, in zatega del tudi svojim bližnjim nadležni ali celó nevarni.

Za take ljudi, ki se niso toliko pregrešili, da bi jih zaprli v ječo, imajo po več deželah posebne hiše, ki se imenujejo posilne delalnice (Zwangsarbeitshaus). Takih naprav je v našem cesarstvu že veliko; kranjska dežela ima posilno delalnico že mnogo let, na Štajarskem jo ravno zdaj delajo.

Take delavnice so zeló koristne, a vendar je le malo ljudi, ki jih bolj na tanko poznajo. Gotovo tedaj vstrežemo vsem Slovencem, ako jim podamo popis take naprave, in to po postavi, katero je deželni zbor kranjski izdelal in cesar potrdil 15. julija t. l.

Tako-le se glasí:

§. 1. (Naloga posilne delavnice.) Posilna delavnica, ktera ne namerava, da bi se ljudje kaznovali, ampak zboljševali, ima nalogo, da se osebe, ki pridejo v delavnico, k primernemu delu s silo naganjajo in k nrvnemu poboljšanju napeljujejo.

§. 2. (Oddaja v posilno delavnico.) Le razuzdane in zanikerne osebe, ki se bojé dela in si darežljivost ljudstva prisvojujejo, kakor tudi take osebe, ki so nevarne ljudem in njihovej lastnini ter se ne morejo izkazati, da si po poštemem potu kruh pridobivajo, ali si ga vsaj pridobiti prizadevajo, in če h kranjski deželi pripadajo, oddajajo se v posilno delavnico.

§. 3. Pa tudi take osebe, pri katerih se ne more naglo zvedeti, v kateri domovinski kraj pripadajo in je enako tudi določbe §. 2. zadenejo, se oddadó izjemno za toliko časa v delavnico, da se njihova prava domovina zasledí.

§. 4. V posilno delavnico se ne smejo sprejemati: a) osebe, ki še niso 14 let stare; b) trapci in blazni (norci); c) osebe, ki se tudi za lahka dela ne morejo vporabiti; d) matere, ki dojé.

§. 5. (Oblast za oddajo oseb v posilno delavnico.) Pripoznanje, da se sme kaka oseba v posilno delavnico sprejeti, določuje navadno cesarska politična okrajna gosposka domovinskega okraja s posvetovanjem dotične občine, pod katero zadevna oseba pripada; v policijskem obmestju ljubljanskem pa ima to oblast mestno starešinstvo. — Vsaka občina (soseska) ima pravico, da navetuje oddajo v svojo občino pripadajočih oseb v posilno delavnico.

*) Tudi je navada, da se seme dene v posodo z vodo napolnjeno; polno seme na dno pade, gluho ostane na vrhu. Tudi na žarečem železu ga preiskujejo; gluho seme počasi zgorí, polno ploskne, da se sliši in navadno nekoliko odskoči. Pis.